

Sport en Bewegen in Gouda 2022

gemeente
gouda

10 juli 2017

Inhoud

0	Managementsamenvatting	3
1	Uitdaging	5
1.1	Het belang van sport en bewegen	5
1.2	Betrokkenheid van het veld	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Terugblik	7
2.1	Beleid en organisatie	7
2.2	Voorzieningen	7
2.3	Participatie en gezondheid	8
3	Speelveld	13
3.1	Ontwikkelingen	13
3.2	Beleidskader	16
3.3	Financiën	18
4	Ambities	21
4.1	Visie, missie, doelstellingen, speer- en actiepunten	21
4.2	Sport en bewegen in het sociaal domein	22
4.3	Toekomstbestendig voorzieningenaanbod	23
4.4	Vitale sportverenigingen	28
4.5	Rolverdeling gemeente en Sport • Gouda	29
5	Uitvoeringsagenda 2017-2022	31

0 Managementsamenvatting

Met kennis van het grote maatschappelijke belang van sport en bewegen en met betrokkenheid van het veld is de voorliggende nota Sport en Bewegen in Gouda 2022 opgesteld. De intrinsieke waarde van sport is daarbij nooit uit het oog verloren. Mensen sporten en bewegen immers eerst en vooral omdat ze daar plezier aan beleven.

De nota start met een terugblik op de prestaties die vanaf 2007 zijn geleverd na de inwerkingtreding van de nota Sportief Gouda 2008-2011. Organisatorisch is de verzelfstandiging van de afdeling Sport in de vorm van het sportbedrijf Sport • Gouda het belangrijkste wapenfeit. De transformatie is succesvol verlopen en de taakstellende besparing van € 850.000 is verwezenlijkt. De voorliggende nota vormt de basis voor een nieuwe prestatiegerichte dienstverleningsovereenkomst met Sport • Gouda, waarin nieuwe (financiële) kaders en (maatschappelijke) doelen worden vastgesteld.

Met investeringen in diverse sportvoorzieningen (zowel renovaties als nieuwbouw) is de afgelopen jaren bereikt dat het kwaliteitsniveau van de voorzieningen op peil is gehouden en waar mogelijk is verbeterd. De afgelopen jaren is het bewustzijn gegroeid dat sportvoorzieningen ook van groot belang zijn bij het stimuleren van participatie en het verbeteren van de gezondheid van de Gouvenaars.

Sport • Gouda is een professionele partner gebleken bij het versterken van de relatie tussen buurtsport, bewegingsonderwijs en sportverenigingen en heeft succesvolle activiteiten geïnitieerd en uitgevoerd, bijvoorbeeld op het gebied van sportkennisgeving, Special Heroes en Jongeren op Gezond Gewicht.

Vervolgens is in de nota het speelveld in beeld gebracht met onderscheid tussen de ontwikkelingen die de komende jaren van invloed zijn op sport en bewegen, de relatie met verwante beleidskaders en de financiële ruimte voor sport en bewegen. Sociaal maatschappelijke en sociaal economische ontwikkelingen, maar ook ontwikkelingen op het gebied van sportparticipatie, sportorganisatie en clustervorming en multifunctioneel gebruik van accommodaties zijn de komende jaren van grote invloed (kansen en bedreigingen!) op de rol van sport en bewegen in onze samenleving.

In aansluiting op de modellen die door de Vereniging van Sport en Gemeenten worden gehanteerd, is in deze nota gekozen voor het opwaarderen van het sportstimuleringsmodel (tot dusver leidend in het Goudse sport- en beweegbeleid) tot het sociaal ontwikkelingsmodel. Met de keuze voor het sociaal ontwikkelingsmodel wordt de komende jaren meer ingezet op thema's als sociale cohesie, burger- en sportparticipatie en maatschappelijke verbondenheid. Dit sluit aan bij de beoogde kanteling in het sportbeleid, zoals vastgelegd in het Actieprogramma Zakencoalitie Gouda 2016-2018.

Het totale budget voor sport en bewegen bedraagt in 2017 ongeveer € 8,5 miljoen. Het grootste deel van dit budget heeft betrekking op de uitvoering van de dienstverleningsovereenkomst door Sport • Gouda (€ 4.758.000) en op de kapitaallasten die verband houden met gerealiseerde voorzieningen (€ 2.863.000). Een groot deel van het budget dat Sport • Gouda van de gemeente ontvangt wordt aan de gemeente afgedragen als huur van de sportaccommodaties (€ 2.840.000). Op het exploitatiebudget dat Sport • Gouda beschikbaar

heeft (€ 1.375.145) staat spanning voor wat betreft de uitvoering van planmatig onderhoud en de vervanging van sportvoorzieningen. Aan het budget voor sport en bewegen is een Sportimpulsfonds van € 125.000 toegevoegd waarmee activiteiten en projecten van verenigingen in het sociaal domein gestimuleerd en ondersteund kunnen worden.

De nota Sport en Bewegen in Gouda 2022 sluit af met een presentatie van de gemeentelijke ambities. Onderscheid is gemaakt tussen een algemene visie, een missie, doelstellingen en meer specifieke speerpunten en acties. Deze speerpunten hebben

betrekking op:

1. Sport en bewegen in het sociaal domein.
2. Toekomstbestendig voorzieningenaanbod.
3. Vitale sportverenigingen.
4. Verdere verzakelijking rolverdeling gemeente en Sport • Gouda.

Voor de periode 2017-2021 zijn, verdeeld over de 4 speerpunten, in totaal 16 acties uitgezet. In de vorm van een uitvoeringsagenda is in het afsluitende hoofdstuk een samenvattend overzicht gegeven met inzicht in fasering, initiatief (gemeente of Sport • Gouda) en of wel of niet sprake is van inzet middelen (personeel en financiën).

1 Uitdaging

1.1 Het belang van sport en bewegen

Prestatiegericht of voor de lol, competitief of recreatief, als sporter of als vrijwilliger. Voor miljoenen mensen in Nederland en voor vele duizenden mensen in Gouda spelen sport en bewegen in meer of mindere mate een belangrijke rol in het dagelijks leven. Sport is overal aanwezig en kent vele *maatschappelijke effecten*. Sport is voor jong en oud ontspannend en draagt bij aan de gezondheid en aan de fysieke, mentale en sociale ontwikkeling en weerbaarheid. Het bevordert een actieve leefstijl en de kwaliteit van het leven. Sport en bewegen biedt kwetsbare mensen kansen om deel te nemen aan onze samenleving. Sport en sportverenigingen zijn belangrijk voor de sociale binding en de leefbaarheid in Gouda.

Met aandacht voor de belangrijke maatschappelijke effecten van sport en bewegen mag ook de intrinsieke waarde van sport niet uit het oog worden verloren. Mensen sporten en bewegen eerst en vooral omdat ze daar plezier aan beleven. Mensen zijn actief of als vrijwilliger lid van een vereniging omdat dit voor hen, met hart voor de club, het leukst denkbare tijdverdrrijf is. Kortom, sport en bewegen is zowel een *middel* dat ingezet kan worden voor het realiseren van waardevolle maatschappelijke effecten als ook voor velen een *doel* zonder bijkomende belangen.

Met de nota Sport en Bewegen in Gouda 2022 bundelt de gemeente Gouda de krachten en maakt werk van een gezonde en sportieve gemeente waarin iedereen de mogelijkheid krijgt en kan benutten om te sporten en te bewegen.

1.2 Betrokkenheid van het veld

Een gedragen nota kan niet zonder constructieve bijdrage van de diverse spelers in het veld. In de voorbereiding van deze nota zijn diverse workshops georganiseerd waarin onder meer vertegenwoordigers van Goudse sportverenigingen hun visie hebben gegeven op thema's als multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties, beheer en exploitatie van sportaccommodaties, bewegen in het sociaal domein en de Goudse sportcultuur.

Deze conceptnota is het resultaat van breed overleg met de volgende partners die op verschillende wijzen betrokken zijn bij de advisering over en de ontwikkeling en uitvoering van sport- en beweg-beleid:

- Sport • Gouda.
- Vereniging van Goudse Sportorganisaties (VGSO).
- Klankbordgroep Sport.
- Platform Bewegen en Sportstimulering.
- Goudse Adviesraad Sociaal Domein (GASD).

1.3 Leeswijzer

In de terugblik (hoofdstuk 2) worden de recente prestaties van sport en bewegen in Gouda onder de loep genomen met aandacht voor de organisatie, de voorzieningen en de rol van sport en bewegen op het gebied van participatie en gezondheid.

In het speelveld (hoofdstuk 3) worden de meest relevante ontwikkelingen en kaders (beleid en financiën) op landelijk en lokaal niveau beschreven. De gemeentelijke ambities (hoofdstuk 4) op het gebied van sport en bewegen hebben betrekking op de verbinding met het sociaal domein, een toekomstbestendig voorzieningenaanbod, vitale sportverenigingen en een passende rolverdeling tussen gemeente, Sport • Gouda en verenigingen.

In de uitvoeringsagenda (hoofdstuk 5) worden prioriteiten verbonden aan de diverse acties en wordt een fasering aangegeven voor de uitvoering in de periode tot 2022.

In de bijlage is een opsomming opgenomen van de gemeentelijke beleidsnota's waarnaar in deze nota wordt verwezen.

2 Terugblik

In dit hoofdstuk wordt teruggeblikt op de wijze waarop sport- en beweegbeleid is georganiseerd in Gouda met een belangrijke rol voor verenigingen en ondersteuning van Sport • Gouda. Vervolgens worden recent doorgevoerde aanpassingen in de kwaliteit en kwantiteit van het voorzieningen-aanbod beschreven. Tot slot wordt een aantal projecten en regelingen behandeld waarin sport en bewegen de afgelopen jaren zijn ingezet ter verbetering van de participatie en gezondheid van kwetsbare inwoners.

2.1 Beleid en organisatie

In 2007 is de nota Sportief Gouda 2008-2011 vastgesteld. In deze nota is vooral richting gegeven aan sportstimulering in brede zin. In 2011 is deze nota geëvalueerd, gecontinueerd en op onderdelen bijgesteld. In 2009 is de nota Ruimte voor Sport vastgesteld met een visie op het lokale voorzieningenbeleid.

Als onderdeel van Optima Forma is vanaf 2007 de afdeling Sport verzelfstandigd in de vorm van het sportbedrijf Sport • Gouda. In de dienstverleningsovereenkomst (aflopend op 1 januari 2017) zijn de volgende taken aan Sport • Gouda toebedeeld:

- Sportbeleid (ondersteuning, advisering en implementatie).
- Sportontwikkeling (projecten breedtesport, sportstimulering, en uitvoeren activiteit).
- Exploitatie van zwembaden, sporthallen, sportparken en gymnastieklokalen.
- Onderhoud sportparken (regievoering).
- Verhuur sportaccommodaties.

De transformatie van een gemeentelijke afdeling naar een zelfstandig sportbedrijf is succesvol verlopen. Binnen het kader van de aan de verzelfstandiging verbonden besparing van € 850.000 is een meer marktgerichte bedrijfsvoering opgetuigd en zijn met het Groenhovenbad, sportpark Donk en sporthal De Mammoet 3 grote sportaccommodaties ontwikkeld ter vervanging van bestaande accommodaties. Wel wordt Sport • Gouda nog geconfronteerd met (aanloop-)tekorten op de jaarlijkse exploitatie.

Met de aflopende dienstverleningsovereenkomst is het zaak nieuwe (financiële) kaders en (maatschappelijke) doelen te stellen en te vertalen in een nieuwe resultaatgerichte overeenkomst. Deze nota geeft richting aan met name de doelen die de komende jaren verbonden zijn aan sportontwikkeling.

2.2 Voorzieningen

Met de gemeente Gouda als eigenaar is Sport • Gouda verantwoordelijk voor de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de volgende sportvoorzieningen:

- Het Groenhovenbad.
- Sporthallen De Mammoet en De Zebra.
- Sportzalen De Aakwerf en Groen van Prinsterersingel.
- Sportparken Donk, Groenhoven, Olympia, ONA, Oosterwei, Uiterwaard en het handbalcomplex van Vires et Celeritas.

Sport • Gouda is ook verantwoordelijk voor de gymnastieklokalen die primair een functie vervullen op het gebied van onderwijshuisvesting. Voor de tennisparken en voor accommodaties zoals van de invalide sportvereniging (ISV), de handboogschietvereniging en de paardensportverenigingen geldt dat de verenigingen zelf verantwoordelijk zijn voor exploitatie, beheer en onderhoud. Voor de aan haar opgedragen taken en verantwoordelijkheden ontvangt Sport • Gouda van de gemeente een bijdrage. Investerings

Ten behoeve van het op een goed kwaliteitsniveau houden van het voorzieningenaanbod zijn de afgelopen jaren de volgende investeringen gedaan:

- Nieuwbouw sportcomplex De Mammoet (2 sporthallen en een denksportcentrum) in combinatie met de sloop van sporthal De Springers.
- Nieuwbouw Groenhovenbad in combinatie met de sloop van zwembaden De Tobbe en De Trefkuil en de sluiting van Het Spaardersbad.
- Nieuwbouw sportpark DONK (3 kunstgrasvelden, kleedkamers en clubhuis).
- Renovatie natuurgrasvelden van GC & FC Olympia en GSV, handbalveld Vires et Celeritas, Jeu de Boulesveld Gouda, hoofdveld RFC Gouda en mineraalveld HSV The Braves.
- Aanleg kunstgrasveld SV Gouda.

- Renovatie kunstgrasvelden VV ONA en CVV De Jodan Boys.
- Verbouwing kleedkamers Goudse Mixed Hockey Club.
- Realisatie kleedkamers Rugby Club Gouda en GC & FC Olympia (gefinancierd door de gemeente en kostendekkend verhuurd aan de vereniging).
- Realisatie nieuwe ondergrond atletiekbaan AV Gouda.
- Aanleg beachvolleybalveld op sportpark Uiterwaard.

Onderhoud en instandhouding

- Door de gemeente en Sport • Gouda zijn de volgende afspraken gemaakt over het niveau waarop de sportvoorzieningen onderhouden en in stand gehouden moeten worden (op basis van NEN 2767):
- Voor het Groenhovenbad geldt minimaal conditiescore 2 ('goede' conditie).
 - Voor sporthallen De Mammoet en De Zebra geldt eveneens minimaal conditiescore 2).
 - Voor de sportzalen De Aakwerf en Groen van Prinsterersingel en voor de gymnastieklokalen geldt als minimale conditiescore 4 ('matige conditie).

Indien voorzieningen economisch en technisch zijn afgeschreven geldt dat op basis van een objectieve analyse van afstemming van vraag en aanbod nut en noodzaak van instandhouding moet worden aangetoond. Uitkomst van deze periodieke afstemming kan zijn dat voorzieningen niet vervangen hoeven te worden c.q. buiten gebruik worden gesteld. Indien nut en noodzaak van instandhouding wordt aangetoond dan kan dit leiden tot een voorstel voor een separaat investeringsbesluit (zie ook paragraaf 3.3).

2.3 Participatie en gezondheid

In de beleidsnota 'Iedereen doet mee' (5 november 2014) zijn de doelstellingen vastgelegd voor het sociaal domein:

1. Kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op en krijgen de kans zich te ontwikkelen.
2. Iedereen die kan werken, werkt naar vermogen of is actief voor de samenleving.
3. Ouderen en mensen met een beperking zijn zo lang mogelijk zelfredzaam en participeren in de samenleving.
4. Mensen nemen in eerste instantie verantwoordelijkheid voor hun situatie en dragen zo veel mogelijk bij aan de oplossing van hun problemen en die van anderen.
5. Inwoners vinden hulp en ondersteuning dichtbij, in de buurt.
6. Voor wie dat nodig heeft is een veilig vangnet beschikbaar.

Waar sport en bewegen binnen het sociaal domein als middel wordt ingezet ligt de focus op participatie en gezondheid. In het vervolg van deze paragraaf worden op deze gebieden enkele projecten beschreven die de afgelopen jaren door Sport • Gouda en haar partners zijn uitgevoerd.

Relatie buurtsport-bewegingsonderwijs-sportverenigingen

De Brede Impuls combinatiefuncties bestaat per 2012 en is een vervolg op de Impuls brede scholen, sport en cultuur die per 2008 in werking is getreden. In het kader van deze nieuwe Impuls kunnen zowel combinatiefuncties voor onderwijs, sport en cultuur worden ingezet als specifieke combinatiefuncties in

de vorm van buurtsportcoaches die een verbinding leggen tussen sport- en beweegaanbieders, scholen, zorg- en welzijnsinstellingen en het bedrijfsleven. Zij zijn een belangrijk onderdeel van het landelijke programma 'Sport en Bewegen in de Buurt', dat moet leiden tot meer sportdeelname en tot een gezonde en actieve leefstijl.

Ook de gemeente Gouda participeert, net als 370 andere gemeenten in Nederland, in de Brede Impuls combinatiefuncties. In heel het land wordt ongeveer 2.850 fte aan combinatiefuncties en buurtsportcoaches ingezet. In het volgende overzicht is landelijk en lokaal aangegeven in welke sectoren deze mensen werkzaam zijn.

Inzet combinatiefuncties en buurtsportcoaches per sector in 2016

in %	basisonderwijs	voortgezet onderwijs	cultuur	sport	welzijn	ouderenzorg	jeugdzorg	zorg	kinderopvang	bedrijfsleven	overig	totaal
landelijk	29	5	9	32	9	4	3	3	2	1	3	100
Gouda	41	0	11	48	0	0	0	0	0	0	0	100

In Gouda worden de combinatiefuncties en buurtsportcoaches voornamelijk in de sport en in het basisonderwijs ingezet. De volgende Goudse doelstellingen zijn verbonden aan de Brede Impuls combinatiefuncties:

1. Samenwerken tussen scholen en sportverenigingen intensiveren.
2. Versterken sportverenigingen.
3. Dagelijks sport-, spel- en beweegaanbod in de wijken stimuleren (begeleid spelen).
4. Kennismaken en bevorderen deelname kunst- en cultuuractiviteiten.

Sport • Gouda is verantwoordelijk voor de inzet van de combinatiefuncties voor het primair onderwijs en de sport. De vakdocenten bewegingsonderwijs bekleden een sleutelrol bij het enthousiasmeren van kinderen voor sport en bewegen als vanzelfsprekende basis voor een gezonde leefstijl.

De combinatiefunctarissen dragen zorg voor ondersteuning van het bewegingsonderwijs op de scholen, het buitenschoolse sport- en spelaanbod

van de Brede School in de wijk en van de sportverenigingen. Zij zijn derhalve de spil tussen de sport- en beweegmomenten op school, in de wijk en bij de sportverenigingen. Goed voorbeeld is de vakdocent bewegingsonderwijs op de Korte Akkeren School (KAS) die als combinatiefunctaris tevens verantwoordelijk is voor het (laten) uitvoeren van activiteiten door de buurtsportcoaches, vorm en inhoud geeft aan de pilot 3^e beweegmoment basisonderwijs, zorgdraagt voor de begeleiding van leerlingen op schoolsporttoernooien, sportkennismakingsactiviteiten verzorgt, ontwikkelingen in de sportparticipatie monitort en afstemt met de Jongeren op Gezond Gewicht-regisseur omtrent het aanleren van een gezonde leefstijl. Ook heeft deze combinatiefunctaris de wijkclub Korte Akkeren ondersteund bij de ontwikkeling van aanbod voor senioren, variërend van yoga tot sportief wandelen, veteranenvoetbal en dans.

De combinatiefunctarissen van Sport • Gouda bieden verspreid over de stad iedere week zo'n 10 buurtsportactiviteiten aan waar gemiddeld ongeveer 20 kinderen per activiteit aan deelnemen. In totaal worden hiermee zo'n 650 kinderen bereikt die één of meerdere keren hebben meegedaan. Vastgesteld is dat ruim 50% van deze kinderen lid is van een sportvereniging. Uit onderzoek van de GGD blijkt dat ruim 70% van alle Goudse kinderen tot en met 12 jaar lid is van een sportvereniging. Verder worden gedurende het jaar diverse thematische activiteiten georganiseerd in samenwerking met wijkorganisaties, scholen en sportverenigingen. In de zomervakantie hebben de buurtsportactiviteiten een bereik van wel 2.500 kinderen.

Door het toegepaste gele en rode kaarten systeem worden kinderen tijdens buurtsportactiviteiten geconfronteerd met spelregels (waarden en normen). In de contacten met scholen zorgen de combinatiefunctarissen voor afstemming over eventueel opvallend gedrag van kinderen. Zo levert (buurt) sport een bijdrage aan het (vroegtijdig) signaleren van kwetsbare kinderen en wordt sport ook ingezet als (preventief) middel zodat jongeren zich goed kunnen ontplooiën en volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. Dit krijgt onder andere vorm in de samenwerking tussen Sport • Gouda, de Brede School en stichting Kwadraad (maatschappelijk werk) in Jongeren Punt Gouda.

Ook de AV Gouda en de langlaufvereniging dragen hun steentje bij aan de relatie tussen de buurt en sport.

Sportkennismaking

Nederland beschikt over een wereldwijd unieke sportverenigingscultuur. Voor kinderen is het de normaalste zaak van de wereld om lid te zijn van een sportvereniging. Soms ligt hier een bewuste keuze aan ten grondslag (intrinsieke motivatie), soms laten kinderen zich leiden door vriendjes of ouders.

Door middel van een kennismakingsproject laat Sport • Gouda in eendrachtige samenwerking met de Federatie Brede School Gouda op alle basisscholen honderden kinderen kennis maken met (alternatieve) takken van sport die soms leiden tot een sportkeuze die beter past bij de beleving en talenten van betrokken kinderen. Aan het kennismakingproject wordt door 15 tot 20 verenigingen en door studenten van het ID-college meegewerkt. Kinderen maken gedurende de basisschoolperiode kennis met 12 sporten. Deze kennismaking behelst 2 onder schoolse lessen, gevolgd door 3 naschoolse lessen. Door de naschoolse lessen te laten aansluiten op de trainingstijden wordt doorstroming naar de desbetreffende verenigingen gestimuleerd. De onder schoolse lessen worden gegeven door gekwalificeerde medewerkers van Sport • Gouda en/of bevoegde trainers van de verenigingen. Iedere maand worden er 1 of 2 sporten uitgelicht die aan een leeftijdsgroep in heel Gouda worden aangeboden.

Special Heroes

In Nederland leven 1,7 miljoen mensen met een beperking die, om te kunnen sporten en bewegen, extra ondersteuning nodig hebben. Sporten en bewegen voor mensen met een beperking is helaas nog altijd geen vanzelfsprekendheid. In Gouda is de

Invalide Sport Vereniging actief die activiteiten aanbiedt als rolstoel dansen, badminton en tafeltennis.

Vanaf 2013 is Sport • Gouda aangehaakt bij het landelijke project Special Heroes dat erop gericht is leerlingen in het speciaal onderwijs te laten ervaren hoe leuk sporten en bewegen is. In het programma staan de behoeften en mogelijkheden van leerlingen centraal. Afhankelijk van hun wensen krijgen zij sport- en beweegactiviteiten aangeboden. Van voetbal tot hockey, van atletiek tot korfbal en van dansen tot boogschieten. Analoot aan het passend onderwijs wordt gestreefd naar optimale toegankelijkheid van algemene sport- en bewegingsactiviteiten voor alle kinderen. Focus is niet de beperking van deze kinderen, maar het bieden van kansen op het ontwikkelen van mogelijkheden en talenten. Landelijk zijn inmiddels 62 gemeenten en 187 scholen aangesloten bij Special Heroes.

Niet alleen op het gebied van waterpolo, vechtsport en (beach)volleybal mag Gouda zich verheugen op topsportprestaties. Ook rolstoelschermster Elke Achterberg van De Vrijbuiters heeft de afgelopen jaren ereprijzen aaneengeregen!

Special Heroes heeft in Gouda vorm gekregen door het aanbieden van kennismakingsactiviteiten op het speciaal basis en voortgezet onderwijs met partners als circus Hannes & Co, karate (Budo Top Nederland), dans (Dansstudio Gouda), kempo (Shaolin Kempo Kai), skeeleren (SC Gouda), kinder bootcamp/Sterker in je schoenen staan (Victory Sports),

freerunning (Velocitas), basketbal (Bouncers Basketball) en hockey (GMHC). Naast deze aanbieders hebben ook organisaties als Donk (voetbal), Touché Sara (dans), langlaufvereniging Gouda, A&CKV Gemini (korfbal) en RFC Gouda (rugby) aangegeven open te staan voor het faciliteren van aangepast sporten en bewegen, organiseert GC & FC Olympia jaarlijks een sportdag voor mensen met een beperking en heeft AV Gouda haar medewerking toegezegd aan een project van stichting Reakt (een stichting die zich richt op het activeren van mensen met psychische problemen, verslaving, burn-out, een justitieel verleden of een sociaal isolement). Door Special Heroes is sport en bewegen voor mensen met een beperking in Gouda op de kaart gezet. Vragers en aanbieders weten elkaar veel beter te vinden! Dit heeft geleid tot een eerste stijging van de structurele sportparticipatie met 5%. In april 2015 hebben de deelnemende scholen (Het Avontuur, De Oostvogel, Het Segment en Parkschool) een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de landelijke organisatie en zijn officieel een Special Heroes school.

Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)

Overgewicht is een groot gezondheidsprobleem dat verregaande (secundaire) gezondheidsproblemen teweeg kan brengen. Oorzaak van overgewicht is veelal een disbalans tussen energie-inname (voeding) en energieverbruik (beweging). De jeugd heeft de toekomst. Hoe eerder overgewicht voorkomen kan worden, hoe beter het is. Vandaar dat de doelstellingen van het gezondheidsbeleid zich ook in Gouda voor een belangrijk deel richten op de jeugd.

Voor het tegengaan van overgewicht moet op geïntegreerde wijze de leefstijl van kinderen, jeugd en hun ouders (positief) worden beïnvloed. Dit betekent dat zowel gekeken moet worden naar de inrichting van een beweegvriendelijke omgeving als naar voorlichting en educatie via het programma De Gezonde School.

Met het landelijk programma Jongeren op Gezond Gewicht wordt werk gemaakt van een samenleving waarin alle kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een gezonde omgeving met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder. Een omgeving waarin de gezonde keuze de normaalste zaak van de wereld is! Inmiddels telt Nederland meer dan 100 JOGG gemeenten. Gouda is begin 2014 aangesloten.

JOGG is daarmee een integraal onderdeel van het Goudse gezondheidsbeleid. De afgelopen 3 jaar en ook (minimaal) de komende 3 jaar wordt JOGG ingezet ter bevordering van de gezondheid van de Goudse jeugd. Voor een gecoördineerde uitvoering is een JOGG-regisseur aangesteld, die in dienst is van Sport • Gouda. De JOGG-regisseur is aan de slag gegaan met het opzetten van een samenhangend, integraal plan van aanpak om gezond gewicht te bevorderen bij kinderen en jongeren (van -9 maanden tot en met 18 jaar), te beginnen in de wijken Korte Akkeren en Oost. Samenhangend wil zeggen dat betrokken partijen (onderwijs, zorg, ruimtelijke ordening en aanbieders) met elkaar samenwerken en elkaar aanvullen. Integraal wil zeggen dat gezond gewicht wordt gezien in de context van een bredere (gezonde) leefstijl.

Vanaf 2015 is gestart met de uitvoering van het plan van aanpak, resulterend in onder meer de volgende activiteiten:

- Diverse sport- en beweegactiviteiten in de Goudse schoolvakanties met 750 deelnemers in de meivakantie en ruim 2.300 deelnemers in de zomervakantie. Tijdens deze activiteiten is de switch gemaakt van limonade en snoeptraktaties naar water en fruit. Bij alle activiteiten wordt alleen water geschonken en fruit uitgedeeld. Via social media, internet en krant is hier publiciteit aan gegeven.

- Gezondheidsmarkten in de Korte Akkeren (150 bezoekers) en Goverwelle (100 bezoekers) waar samen met betrokken partners van het gezondheidscentrum promotie is gemaakt voor JOGG en met laagdrempelige activiteiten en informatiemateriaal voor de bezoekers.
- Tijdens de avondvierdaagse is campagne gevoerd voor “Ik loop op water en fruit” en zijn 3.000 kinderen voorzien van een stuk fruit en een lespakket over de voordelen van bewegen op water en fruit (in samenwerking met het centrum Jeugd en Gezien, de GGD, de Brede School en Sligro).
- Een sportochtend voor 300 kleuters met aandacht voor de water en fruit campagne in samenwerking met GC & FC Olympia en het JSO (kennis- en adviesorganisatie binnen het sociaal domein).
- De verspreiding van de digitale maandelijkse JOGG nieuwsbrief onder meer dan 200 adressen in Gouda.

Door Sport • Gouda wordt ook de Gezonde Sportkantine actief gepromoot. In de wetenschap dat een sportvereniging een belangrijke sportieve en sociale ontmoetingsplaats is, kan de sportkantine een belangrijke rol vervullen in het voedingspatroon van haar leden. Sinds januari 2016 zijn er 441 sportkantines in Nederland die zich een Gezonde Sportkantine mogen noemen. Uit landelijke cijfers blijkt dat 60% van de bezoekers (52% van de ouders) vindt dat er een gezonder aanbod moet komen in sportkantines.

Geld Terug Regeling/Stadspas en Gouds Kinderfonds

Met de toenemende (sociale) armoede in ons land wil de gemeente Gouda voorkomen dat het ontbreken van financiële middelen reden is om niet deel te nemen aan (onder meer) sportactiviteiten. Met de Geld Terug Regeling biedt de gemeente huishoudens met een laag inkomen een kostenvergoeding voor een activiteit, lidmaatschap of abonnement tot een bedrag van € 100 per persoon per jaar. Als extra regeling biedt de gemeente kinderen tot en met 17 jaar de mogelijkheid gratis een sport te beoefenen in de regio Midden-Holland.

In de kadernota beleid Armoede en schulden 2017-2020 is opgenomen dat de Geld Terug Regeling wordt vervangen door een Stadspas. De componenten van de Regeling voor de doelgroep kinderen blijven behouden, maar gaan onderdeel uitmaken van een zogenoemd ‘kindpakket’. De Stadspas wordt uiterlijk in 2018 ingevoerd. Deze aanpassing is gewenst om voor alle Gouwenaren met een laag inkomen meedoen mogelijk te maken en vooral ook de toegang makkelijker te maken.

Het Gouds Kinderfonds biedt kinderen van 4 tot en met 17 jaar die het thuis krap hebben middelen of goederen die hen in staat stellen mee te doen aan sportieve en/of culturele activiteiten. Stichting Meedoen Gouda is verantwoordelijk voor de uitvoering. De financiële middelen zijn zowel afkomstig uit overheidsgelden (met name de zogenoemde Klijnsma-gelden ten behoeve van armoedebestrijding) als uit particuliere giften. Het Kinderfonds blijft voorlopig bestaan, maar gaat zich vooral richten op kinderen die ondersteuning nodig hebben maar niet in aanmerking komen voor het ‘kindpakket’ omdat de financiële situatie van hun ouders daar geen aanleiding voor geeft.

3 Speelveld

In dit hoofdstuk worden ontwikkelingen en kaders beschreven die mede richting geven aan de Goudse ambities op het gebied van sport en bewegen.

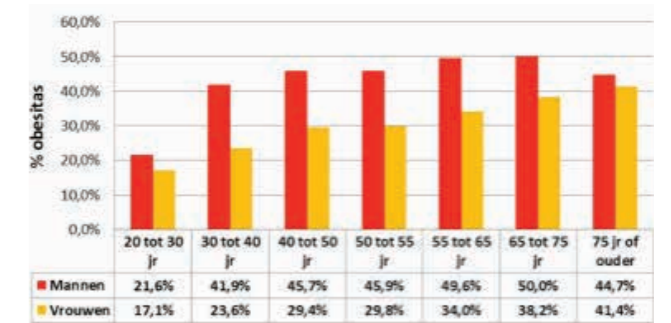
3.1 Ontwikkelingen

Met als voornaamste bronnen het Sociaal en Cultureel Planbureau en het Mulier Instituut worden in deze paragraaf sociaal maatschappelijke, sociaal economische en sportinhoudelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de sportinhoudelijke ontwikkelingen wordt ingegaan op onderwerpen als sportparticipatie, clustervorming van voorzieningen en multifunctioneel gebruik van accommodaties.

Sociaal maatschappelijk

- Mensen ondernemen meer activiteiten in een korter tijdsbestek dan voorheen. Er is sprake van vervluchting van de vrijetijdsbesteding. Zowel de inhoud van de activiteiten als de daaruit voortvloeiende sociale contacten worden oppervlakkiger. In het verlengde van de zogenaamde ‘zapcultuur’ ondervindt de reguliere sportbeoefening onder jongeren steeds meer concurrentie van televisie, spelcomputers en online games.
- De aandacht voor gezond leven en bewegen blijft onverminderd groot, hetgeen een positieve stimulans betekent voor sport en bewegen. Vooral 55-plussers blijken aanzienlijk vaker deel te nemen aan sportieve activiteiten dan in het verleden.
- De interesse van jongeren in sportieve activiteiten neemt vanaf een jaar of 15 duidelijk af. Mensen met een migratieachtergrond sporten minder dan autochtonen. Marokkaanse Nederlanders sporten minder dan Turkse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders. Vanwege de oorspronkelijke sportcultuur is de sportdeelname van Islamitische meisjes en vrouwen geringer dan onder jongens en mannen.
- De ontgroening en vergrijzing van de Nederlandse samenleving vormt een bedreiging voor sportaanbieders die zich vooral concentreren op de jeugd, maar biedt tegelijkertijd kansen voor hen die aantrekkelijke programma's en activiteiten kunnen aanbieden voor senioren.
- Vanuit de 3 decentralisaties in het sociale domein (zorg, werk en jeugdhulp) volgt dat meer en meer

Percentages overgewicht (BMI: 25-30)

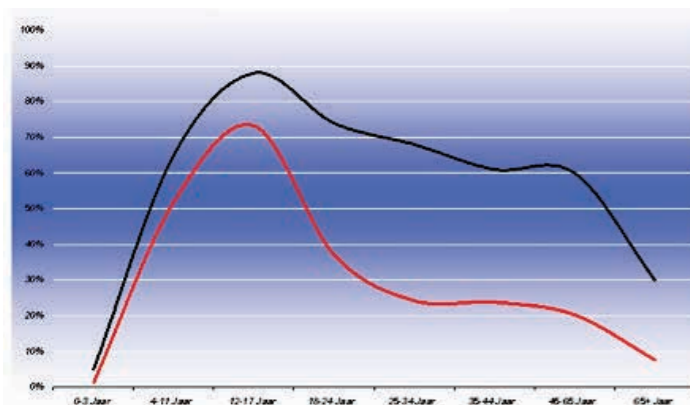

- een beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van inwoners. Vanwege de preventieve werking en het beperken van de zorgkosten heeft ook de overheid een rol in het stimuleren van gezond leven en bewegen.
- Steeds meer mensen in Nederland kampen met overgewicht, waaronder 1 op de 7 jongeren. Dit is ruim een verdubbeling ten opzichte van 1980. Het tegengaan en voorkomen van overgewicht is een belangrijk aandachtspunt binnen de Nederlandse gezondheidszorg. Sport en bewegen wordt in toenemende mate als middel ingezet, bijvoorbeeld in projecten als Jongeren op Gezond Gewicht.
- In navolging van het toenemend belang van gezondheid wordt sportificering als trend onderscheiden. Hiermee wordt bedoeld dat het begrip sport in alle geledingen van de maatschappij is doorgedrongen, zonder noodzakelijkerwijs verbonden te zijn aan de beoefening daarvan. Dit heeft alles te maken met de positieve associaties van sportbeoefening met begrippen als gezondheid, jeugdigheid en vitaliteit.
- Als tegenhanger van de individualisering is de trend van nieuw collectivisme waarneembaar. Kenmerk van het nieuw collectivisme is dat mensen weer meer op zoek gaan naar een groep waarbij men zich thuis voelt en waartoe men wil behoren. Dit kan het gezin zijn, maar ook kleine of grotere groepen gelijkgestemden, waaronder sportverenigingen.

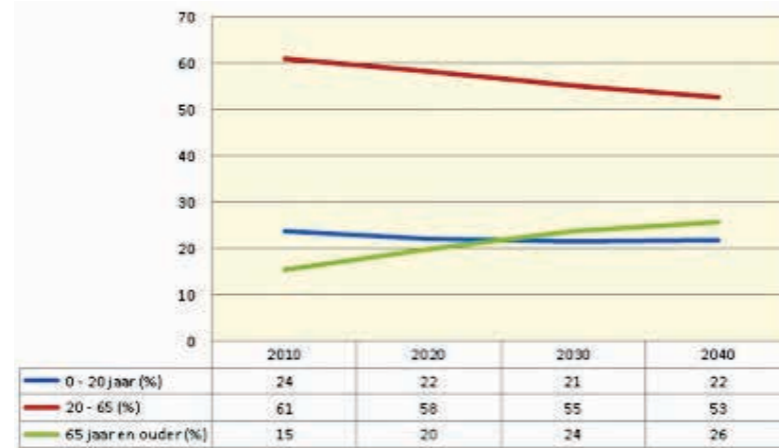
Sociaal economisch

- Als gevolg van de 3 decentralisaties zijn de gemeentelijke taken uitgebreid. Landelijk is de ontwikkeling dat er meer oog komt voor de verbinding tussen sport, bewegen en het sociaal domein. De komende jaren zal duidelijk worden in hoeverre zich dit vertaalt in de inzet van middelen uit het sociaal domein voor sport en bewegen. Het is evident dat de uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden extra inzet vraagt van (vrijwilligers-)capaciteit, maar ook van substantieel extra financiële middelen. Hierover treedt de gemeente Gouda in overleg met de Vereniging Sport en Gemeenten, met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Door flexibilisering van arbeid en de toename van deeltijdbanen is sprake van meer spreiding in de vrijetijdsbesteding met druk op de collectieve sportbeoefening tot gevolg. Mede daardoor is de belangstelling voor individuele en ongeorganiseerde sportbeoefening toegenomen. Dit heeft onder meer geleid tot de opkomst van sportscholen, maar kan ook een kans zijn voor verenigingen die zich hierop kunnen richten. Andere verenigingen worden juist geconfronteerd met problemen bij het organiseren van wedstrijden en trainingen en bij het inzetten van vrijwilligers.
- Ondanks de doelstelling om de arbeidsparticipatie te laten toenemen en het besluit om de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen, gaat de vergrijzing in ons land er toe leiden dat meer senioren vrijetijdsactiviteiten ondernemen. Voor de sportbeoefening heeft dit tot gevolg dat voor senioren sport geschikte voorzieningen meer gebruikt gaan worden. Voor sportverenigingen is het van belang dat zij hun faciliteiten en activiteiten meer af gaan stemmen op de behoeften van senioren.

Sportparticipatie in Nederland

Prognose leeftijdsgroepen in % van de bevolking, periode 2010-2030 (Bron: CBS)

Sportparticipatie

- Voorkeuren voor sportbeoefening zijn aan fluctuaties onderhevig. In totaal is sprake van stabilisatie van het aantal bij sportverenigingen aangesloten leden. Terugloop van ledental bij een aantal sporten wordt gecompenseerd door de sterke opkomst van onder meisjes populaire sporten als voetbal en hockey.
- De verschillen tussen verschillende takken van sport zijn groot. Voetbal en hockey winnen ook de komende jaren nog verder aan populariteit. Wel zal duidelijker onderscheid ontstaan tussen enerzijds verenigingen die er in slagen leden, vrijwilligers en sponsors aan zich te verbinden en anderzijds verenigingen die te kampen hebben met een cumulatie van financiële en organisatorische problemen.
- De rapportage 'Ruimte voor sport in Nederland tot 2020' (NOC*NSF) stelt dat in de periode tot 2020 een groei van 8% aan veldsporters is te verwachten. Dit zullen met name georganiseerde sporters zijn. Vooral in de sporten voetbal, hockey, atletiek en jeu de boules valt groei te verwachten. In de periode tot 2020 wordt ook een groei van 8% aan binnensporters verwacht. Wat opvalt aan de sportdeelname van binnensporten is dat het aandeel georganiseerde sporters met 17% een stuk lager is dan bijvoorbeeld het aandeel georganiseerde veldsporters (67%). Binnensporten vinden voornamelijk anders- of ongeorganiseerd plaats. Sporten waar een groei in sportdeelname valt te verwachten zijn denksport, klim- en bergsport en fitness.
- Binnen de politiek en de onderwijssector wordt gediscussieerd over de kwaliteit en de kwantiteit

van het bewegingsonderwijs. Met als doel fittere en gezondere kinderen is door de PO-Raad, de sectororganisatie voor het primair onderwijs, met de staatssecretaris voor Onderwijs afgesproken dat in 2017 alle leerlingen wekelijks 2 klokuren gym krijgen van een bevoegde (vak-)leerkracht. Momenteel geldt dat leerlingen in de regel 2 klokuren gym krijgen maar dat in veel gevallen geen sprake is van inzet van vakleerkrachten. Discussie vindt ook plaats over de uitbreiding van 2 naar 3 klokuren. Vooralsnog is weinig (politiek) draagvlak aanwezig voor een dergelijke maatregel. Niet in de laatste plaats vanwege de extra capaciteitsbehoefte aan binnensportaccommodaties en de daarmee samenhangende financiële consequenties. Alternatief is dat gezocht wordt naar mogelijkheden om het bewegingsonderwijs voor een deel aan te bieden in andere voorzieningen dan gymnastieklokalen (denk bijvoorbeeld aan verenigingsaccommodaties of in parken, op trapveldjes en op schoolpleinen). Recent is met enkele Goudse basisscholen een pilot gestart waarin de mogelijkheden van een 3e klokuur (beweegmoment) worden onderzocht.

Sportorganisatie

- Hoewel ook steeds meer organisaties commerciële kansen zien in sport (denk alleen al aan de opkomst van fitnesscentra) zijn de sportverenigingen nog altijd de belangrijkste aanbieders van sportactiviteiten. Voor verreweg de meeste kinderen vanaf een jaar of 6 is het de normaalste zaak om zich aan te sluiten bij één of meer sportverenigingen. De circa 25.000 sportverenigingen in Nederland bieden een 'thuis' aan meer dan 4,3 miljoen sportieve Nederlanders en aan ruim 1 miljoen vrijwilligers. Tezamen met het brede aanbod van sportaccommodaties maakt dit dat Nederland over een wereldwijd unieke sportinfrastructuur beschikt. De trend is dat het aantal sportvereni-

- gingen gestaag daalt maar dat het totaal aantal leden redelijk stabiel blijft.
- De belangrijkste taak van sportverenigingen is en blijft het organiseren en begeleiden van trainingen, wedstrijden en toernooien. Bij de uitvoering van deze taak worden verenigingen soms geconfronteerd met de gevolgen van overheidsbeleid (denk bijvoorbeeld aan aangescherpte wet- en regelgeving, privatisering en tariefverhogingen) en de hiervoor geschetste sociaal maatschappelijke en sociaal economische ontwikkelingen. Daar staat tegenover dat verenigingen kunnen rekenen op ondersteuning vanuit de gemeente ('verenigingsondersteuning') en sportbonden.
- Door de grote deelname van met name kinderen aan sportactiviteiten in verenigingsverband speelt de georganiseerde sport een belangrijke rol bij de ontwikkeling van sociale vaardigheden. In een samenleving die individualiseert wordt het steeds belangrijker dat kinderen en volwassenen via sport 'spelenderwijs' en aan de hand van normen en waarden (lees: spelregels) leren om samen te winnen en te verliezen.
- Vanuit bestuurlijk perspectief (landelijk en lokaal) wordt het belang van sportverenigingen in de regel goed en steeds beter op waarde geschat. Zoals in de eerste paragraaf van deze nota al gememoreerd heeft dit zowel betrekking op de intrinsieke waarde, maar ook steeds meer op de maatschappelijke effecten die via sport en bewegen worden bereikt. Met het oog ook op haar nieuwe verantwoordelijkheden met betrekking tot het sociaal domein maakt dit dat sportverenigingen voor gemeenten een steeds interessantere partner worden. Voor verenigingen betekent dit dat zij de komende jaren voor de (vrije) keuze staan om zich exclusief te richten op hun belangrijkste taak (organiseren en begeleiden van trainingen, wedstrijden en toernooien) of ook bijdragen te leveren aan maatschappelijke vraag-

stukken als integratie, sociale cohesie in wijken, G-sporten, gezondheid en zorg, duurzaamheid, buurthuis van de toekomst en het verder ontwikkelen van de breedtesport in Gouda. Dit vraagt veel van het vrijwillig kader van verenigingen maar biedt ook kansen voor vitale verenigingen om zich te onderscheiden als maatschappelijk betrokken organisatie met een open oog voor ontwikkelingen in de samenleving.

Clustervorming van voorzieningen en multifunctioneel gebruik van accommodaties

- Een belangrijke ontwikkeling in het beperken van investerings- en exploitatiekosten van maatschappelijk vastgoed is het clusteren van voorzieningen. Anders dan bij de realisatie van multifunctionele gebruik van accommodaties wordt hiermee bedoeld op het samenbrengen van meerdere voorzieningen op één locatie. Voorbeelden zijn: sportclusters met combinaties van binnensport, buitensport en zwembaden, al dan niet uitgebreid met onderwijsvoorzieningen en (para-)commerciële voorzieningen als kinderopvang, fitness, wellness en een sportmedisch centrum.
- De werking van clustervorming is tweeledig. Enerzijds is bij clustering van voorzieningen sprake van schaalvoordelen waardoor kostenbesparing en soms ook opbrengstenverhogingen optreden. Anderzijds kan een nadeel van clustering zijn dat de spreiding en daarmee de bereikbaarheid van voorzieningen verslechtert.
- Door het stimuleren van multifunctionele gebruiksmogelijkheden kan een hoger gebruikrendement van accommodaties worden gerealiseerd. Voorbeelden zijn: openbaar toegankelijke sportcomplexen (parkfunctie), kunstgrasvelden die zowel een functie voor de sportverenigingen als voor de buurt vervullen, clubgebouwen en gymlokalen die geschikt zijn voor allerlei buurtactiviteiten (buurthuis van de toekomst) en klaslokalen die, in het kader van brede schoolconcepten, ook na schooltijd een functie hebben ten behoeve van sportieve of culturele activiteiten. Door in te zetten op multifunctioneel gebruik kan bespaard worden op investeringen in (nieuwe) monofunctionele voorzieningen.

3.2 Beleidskader

In deze paragraaf worden enkele landelijke en lokale beleidskaders beschreven die richting geven aan de Goudse ambities op het gebied van sport en bewegen.

Landelijk sportbeleid

In *Nederland Sportland* geeft de Vereniging van Sport en Gemeenten aan de hand van 3 modellen haar visie op de rol van gemeenten op het gebied van lokaal sportbeleid.

Het eerste model is het *sportstimuleringsmodel*. Dit wordt minimaal in iedere gemeente aanwezig geacht en vormt de basis voor zogenoemde plusmodellen. In het *sociale ontwikkelingsmodel* wordt sport zowel gestimuleerd, als ingezet om sociale doelstellingen te realiseren. In het bijzonder doelstellingen op het vlak van volksgezondheid en maatschappelijke verbondenheid en betrokkenheid. In het *economische ontwikkelingsmodel* wordt de sport gestimuleerd en ingezet voor de economische doelstellingen als verbetering van het toeristisch/recreatief imago, de werkgelegenheid en/of het vestigingsklimaat. In dit model spelen evenementen, grootschalige accommodaties en topsport meestal een belangrijke rol. Het integrale model (zoals hiernaast bovenaan afgebeeld) is de optelsom van alle voorgaande modellen.

Als kader voor het toekomstig sportbeleid kiest de gemeente Gouda nadrukkelijk voor het sportstimuleringsmodel aangevuld met het sociale ontwikkelingsmodel. In het sportstimuleringsmodel staat de vergroting van de sportdeelname onder alle lagen van de bevolking centraal, waarbij de gemeente zorgdraagt voor een laagdrempelige toegang tot sportactiviteiten.

Binnen het sportstimuleringsmodel is een zekere variatie mogelijk, waarbij de 'passieve' variant bestaat uit een reactief accommodatiebeleid. De meer 'actieve', door de gemeente Gouda voorgestane variant, bestaat uit een sportondersteuningsbeleid dat behalve van (een meer proactief) accommodatiebeleid, ook gebruikt maakt van andere vormen van sportstimulering, zoals actieve ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen, de versterking van de band tussen school, buurt en sport en de organisatie van sportactiviteiten en evenementen gericht op de vergroting van de sportdeelname.

In het sociale ontwikkelingsmodel wordt het sportstimuleringsmodel uitgebreid met de expliciete keuze om sport en bewegen in te zetten voor doelstellingen van welzijns- en volksgezondheidsbeleid (sociaal domein). Hierbij wordt ingezet op de bevordering van bepaalde positieve bijeffecten van sport. In dit model zijn 2 inhoudelijk verschillende varianten te onderscheiden. Ten eerste de variant waarbij sport wordt gekoppeld aan het (preventieve) gezondheidsbeleid. Ten tweede de variant waarbij wordt ingezet op de bevordering van maatschappelijke verbondenheid. De gemeente Gouda omarmt in haar sport- en beweegbeleid beide varianten en gaat de komende jaren nog sterker inzetten op het sociale ontwikkelingsmodel.

De gemeente Gouda voert geen actief beleid om sport in te zetten ten behoeve van de economische ontwikkeling van de stad. Dit neemt niet weg dat de gemeente als zich mogelijkheden voordoet en ter bevordering van het Goudse sportklimaat bereid is bijzondere sportactiviteiten en -evenementen te faciliteren.

De gemeente Gouda kent geen specifiek topsportbeleid. Met het sociaal ontwikkelingsmodel wordt de komende jaren een ambitieuze stap gezet waarvan de implementatie de nodige inspanning zal vragen van betrokken partners, waaronder Sport • Gouda en de sportverenigingen. Dit neemt niet weg dat ook verenigingen met ambities die verder reiken dan de breedtesport worden ondersteund in hun verdere groei en professionalisering, mits passend binnen de kaders van deze nota.

Als indicatie voor voldoende sport en bewegen is de *Nederlandse Norm Gezond Bewegen* inmiddels een wijdverbreid begrip. Om een goede gezondheid te behouden is het gewenst tenminste 5 dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Voor kinderen, jongeren en mensen

met overgewicht is het gewenste aantal minuten per dag tenminste 60. Of aan de norm wordt voldaan hangt af van de duur (totaal 30 of 60 minuten in blokjes van minimaal 10 minuten), de frequentie (minimaal 5 dagen per week) en de intensiteit (iets hogere hartslag en ademhaling). De volgende 3 groepen worden onderscheiden:

- Inactieven halen geen enkele dag per week 30 minuten matig intensieve beweging.
- Normactieven zijn 5 dagen of vaker actief per week.
- De groep daartussen wordt gevormd door de mensen die onvoldoende actief zijn, de semi-actieven.

De landelijke *Sportimpuls* is een subsidieregeling die lokale sport- en beweegaanbieders financieel ondersteunt bij de opzet van activiteiten die ze ondernemen om meer mensen te laten sporten en bewegen. In Gouda hebben onder andere de rugbyvereniging, de langlaufvereniging, voetbalvereniging ONA en zaalvoetbalvereniging Watergras subsidie ontvangen.

Zoals in paragraaf 3.3 beschreven participeert de gemeente Gouda ook in de Brede Impuls combinatiefuncties. Deze Brede Impuls verenigt de Impuls brede scholen sport en cultuur en de Impuls sport en bewegen in de buurt. Hiermee beoogt het ministerie van VWS de deelname van inwoners aan sport- en beweegactiviteiten verder te vergroten. Met de inzet van combinatiefunctionarissen en

buurtsportcoaches moeten meer slimme en kansrijke verbindingen tot stand komen tussen gemeente, verenigingen, scholen, zorg, welzijn, kinderopvang, et cetera.

Lokale kaders

In het Actieplan is over sport het volgende aangegeven:

“We willen een kanteling in het sportbeleid. Het accent komt meer dan voorheen te liggen op het stimuleren van sport als verbindende kracht in onze samenleving. Het draagt bij aan belangrijke doelen op het terrein van respect, gezondheid, preventie, duurzaamheid en participatie. Zo komt er een Sport(impuls)fonds en komen er impulsen gericht op sport & gezondheid (preventie) en gericht op sport & duurzaamheid (multifunctioneel gebruik gebouwen, energiebesparing etc.). Er moet zowel aandacht zijn voor de vele vrijwilligers als voor kansen voor ondernemerschap in de sport. In de nieuwe sportnota leggen we een basis voor de toekomst van de Goudse sportsector, uitgaande van continuïteit.”

De komende jaren wordt ingezet op het multifunctioneel gebruik van het maatschappelijk vastgoed en het delen van accommodaties. Dit om het maatschappelijk rendement van onder meer de sportaccommodaties te vergroten. Ten aanzien van de financiën wordt gezocht naar ruimte voor meer kostendekkende huurtarieven (profijtbeginnsel) en ruimte voor eigen inverdienvermogen. De betaalbaarheid en daarmee de (financiële) toegankelijkheid van de Goudse sportvoorzieningen zal daarbij niet uit het oog worden verloren.

De gewenste kanteling krijgt zowel invulling via deze nota als met de nieuwe dienstverleningsovereenkomst die met Sport • Gouda wordt afgesloten.

In de Programmabegroting is als uitgangspunt vastgelegd dat de gemeente investeert in een actief sportieve en gezonde samenleving. Hierbij wordt aangesloten bij de Nederlandse Norm Gezond Bewegen:

- Om een goede gezondheid te behouden is het gewenst tenminste 5 dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Het streven is dat de Goudse inwoners op deze indicator hoger scoren dan het landelijke gemiddelde.
- Voor kinderen, jongeren en mensen met overgewicht is het gewenste aantal minuten per dag

tenminste 60. Het streven is dat de Goudse inwoners op deze indicator vergelijkbaar scoren als het landelijk gemiddelde.

Met het vaststellen van de nota sociaal domein ‘Iedereen doet mee; met Gebundelde Krachten werken aan participatie, zelfredzaamheid en groei naar zelfstandigheid 2014-2018’ is aangegeven wat de gemeente wil bereiken in de programma’s Zorg (programma 2), Werk en Inkomen (programma 3) en Jeugd, Onderwijs en Sport (programma 4). De focus van het gemeentelijk beleid is gericht op een integrale aanpak van de minder zelfredzame huishoudens waar vaak sprake is van samenhangende problematiek op meerdere levensdomeinen.

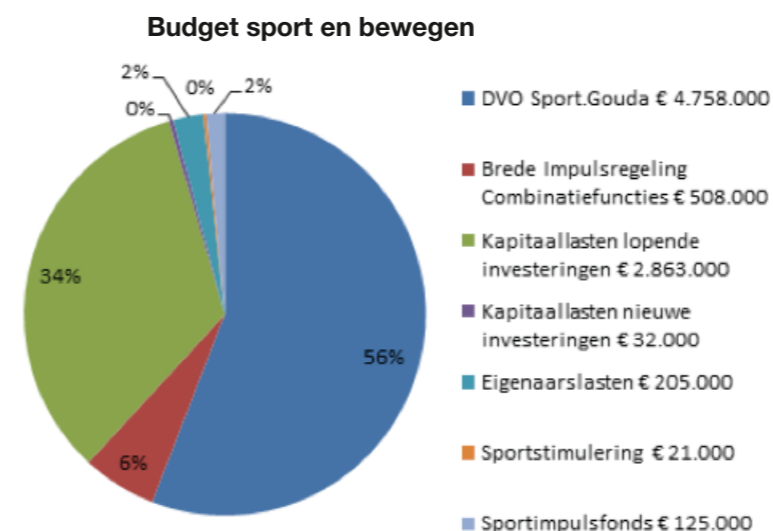
In maart 2013 heeft de gemeente Gouda, als een van de eerste gemeenten in Nederland, een convenant met zorgverzekeraar VGZ gesloten en zijn concrete afspraken gemaakt om via een gebiedsgerichte aanpak (Noord, Oost en West) de noodzakelijke transformatie van de sociale infrastructuur te realiseren. Per 1 januari 2015 is in deze 3 gebieden gestart met aparte sociale teams voor Volwassenen en Jeugd. Door middel van gebiedsanalyses zijn wijkprofielen opgesteld en zijn de inwoners en buurten op hun krachten beoordeeld.

Met deze nota wordt de ontwikkeling in gang gezet dat sport en bewegen verankerd wordt in het sociaal domein en aangesloten raakt bij de gebiedsgerichte aanpak en de sociale teams.

3.3 Financiën

De afgelopen jaren is de sport bij de noodzakelijke ombuigingen niet ongemoeid gelaten. Zoals in paragraaf 3.1 al gememoreerd heeft de verzelfstandiging van de sport in 2007 in de vorm van Sport • Gouda een structurele besparing opgeleverd van € 850.000. Aanvullend is vanaf 2012 nog eens zo’n € 600.000 structureel bespaard op het onderhoud van de accommodaties, op het beëindigen van het schoolzwemmen en subsidie- en sportstimuleringsregelingen en zijn de tarieven verhoogd. In het Coalitieakkoord 2014-2018 is een meerjarige bezuinigingsopdracht voor sport opgenomen. In de uitwerking van het Actieprogramma Zakencoalitie Gouda 2016-2018 is deze bezuiniging beperkt tot € 100.000 voor 2017.

Het totaal budget voor sport en bewegen bedraagt in 2017 ongeveer € 8,5 miljoen. De opbouw hiervan is verbeeld in de volgende figuur.

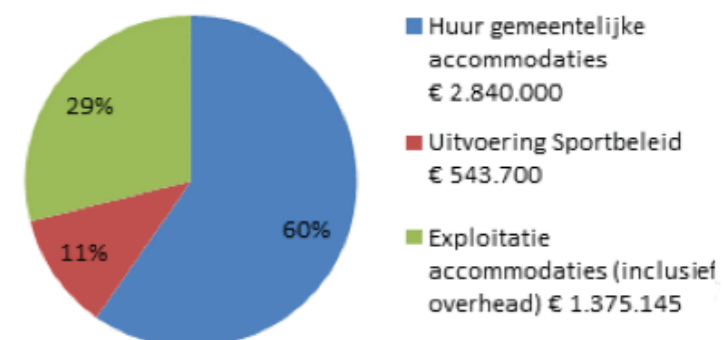
Toelichting budget sport en bewegen:

- Met de dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente en Sport • Gouda is een opdrachtsom gemoeid van € 4.758.000 (56% van het totale budget). De opbouw van deze opdrachtsom wordt later in deze paragraaf toegelicht.
- In de Brede Impulsregeling Combinatiefuncties is zowel het gemeentelijk budget voor cofinanciering opgenomen als het budget dat vanuit de Rijksregeling beschikbaar wordt gesteld.
- De kapitaallasten lopende investeringen hebben betrekking op gerealiseerde projecten. Naast de dienstverleningsovereenkomst is dit met 34% het tweede grote bestandsdeel van het budget voor sport en bewegen.
- De kapitaallasten nieuwe investeringen zijn geraamde kapitaallasten voor nieuwe investeringen.
- De eigenaarslasten hebben onder meer betrekking op de belastingen en verzekeringen die verband houden met de gemeentelijke sportaccommodaties.
- Het sportstimuleringsbudget wordt ingezet voor bijvoorbeeld incidentele ondersteuning van verenigingen bij de organisatie van evenementen, het vervaardigen van sportpenningen en het huldigen van sporters en verenigingen.
- Het Sportimpulsfonds beoogt activiteiten en projecten van verenigingen in het sociaal domein te stimuleren en te ondersteunen.

In de volgende figuur is de verdeling van de op-

drachtsom weergegeven die verband houdt met de dienstverleningsovereenkomst die door de gemeente en Sport • Gouda is vastgesteld.

Toelichting verdeling opdrachtsom dienstverleningsovereenkomst:

- 60% van de door de gemeente aan Sport • Gouda verstrekte opdrachtsom van € 4.758.000 wordt door Sport • Gouda aan de gemeente afgedragen voor het huren van de gemeentelijke accommodaties.
- Sport • Gouda spendeert € 543.700 aan de uitvoering van activiteiten en programma’s in het kader van het sport- en beweegbeleid.
- Met het beheer en de exploitatie van de accommodaties is per saldo (kosten minus opbrengsten) een bedrag van € 1.375.145 gemoeid (inclusief overhead).

Budget voor onderhoud en instandhouding

Als instandhouding van het huidige voorzieningenaanbod het uitgangspunt is dan staat er spanning op de middelen die Sport • Gouda binnen het exploitatiebudget beschikbaar heeft voor de uitvoering van planmatig onderhoud en de vervanging van sportvoorzieningen. De omvang van de financiële opgave in relatie tot de beschikbare onderhoudsbudgetten wordt de komende periode in beeld gebracht. Sport • Gouda bespreekt de uitvoering van de meerjaren onderhoudsplannen periodiek met de gemeente.

Investeringen om knelpunten tussen vraag en aanbod op te lossen

Zoals ook in paragraaf 4.3 van deze nota beschreven wordt aan de hand van (NOC*NSF) normen en richtlijnen onderzocht of er knelpunten zijn op het gebied van de afstemming van vraag en aanbod van de sportvoorzieningen (inclusief sportvelden). Als op gemeentelijk niveau of op voorzieningenniveau

sprake is van over- of ondercapaciteit dan betekent dit dat gezocht moet worden naar het oplossen van dergelijke inefficiënties. Bij overcapaciteit kan dit bijvoorbeeld door het buiten gebruik stellen van (delen van) accommodaties of door betere samenwerking tussen gebruikers van accommodaties. Bij gebleken ondercapaciteit kunnen extra investeringen gewenst zijn om knelpunten op te lossen.

Sportimpulsfonds

Het college heeft binnen het Actieprogramma middelen vrijgemaakt om de ontwikkeling van sport en bewegen in het sociaal domein te ondersteunen. Het accent komt meer dan voorheen te liggen op het stimuleren van sport als verbindende kracht in de Goudse samenleving. Het draagt bij aan belangrijke doelen op het gebied van respect, gezondheid, preventie en participatie.

Er zijn landelijk steeds meer goede voorbeelden te vinden hoe sportverenigingen een bredere maatschappelijke rol kunnen vervullen, ook in de uren dat een sportaccommodatie of een sportkantine niet of nauwelijks wordt gebruikt. Scholieren vinden stageplekken bij verenigingen, eenzame ouderen vinden er een ontmoetingsplek en de kantines van sportverenigingen fungeren als buurthuis waar verbindingen worden gemaakt met zorg, welzijn en cultuur. De sportvereniging heeft kortom alle potentie om een verbindende rol in de wijk te vervullen.

Naast de maatschappelijke bijdrage die verenigingen hiermee leveren, heeft dit voor hen zelf de volgende voordelen:

- Verenigingen versterken hun verbondenheid met de lokale samenleving in het algemeen en met de wijken in het bijzonder.
- Deze verbondenheid versterkt de mogelijkheden op aanwas van nieuwe leden, vrijwilligers en sponsors.
- Groeiende verenigingen hebben een gezonder financieel perspectief.
- Bloeiende verenigingen zijn de beste garantie voor continuïteit.

Doel van het Sportimpulsfonds

Stimuleren en faciliteren van sportverenigingen die een bredere maatschappelijke rol willen vervullen.

Werking van het Sportimpulsfonds

Sportverenigingen die een bredere maatschappelijke rol willen vervullen, worden gefaciliteerd met verenigingsondersteuning (Sport • Gouda) en kunnen een eenmalige financiële bijdrage aanvragen vanuit het Sportimpulsfonds voor projecten op dit gebied. Deze aanpak is geschikt voor grote en kleine verenigingen en voor verenigingen met of zonder accommodatie. De nadruk ligt op het verbinden en samenwerken met andere organisaties binnen en buiten de sport. Met de verenigingen wordt zo veel mogelijk aangehaakt op bestaande initiatieven in wijken.

De doelgroepen waar de regeling zich op richt zijn groepen mensen met een fysieke of verstandelijke beperking, jongeren, ouderen die te kampen hebben met eenzaamheid of ouderdoms-dementie, werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden.

4 Ambities

In dit hoofdstuk worden de gemeentelijke ambities gepresenteerd op het gebied van sport en bewegen voor de periode tot 2022. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een algemene visie, missie en doelstellingen en meer specifieke speerpunten en acties. In samenspraak met het veld worden deze ambities de komende tijd verder aanscherpt, vertaald en geprioriteerd in een uitvoeringsplan.

4.1 Visie, missie, doelstellingen, speer- en actiepunten

Met inachtneming van landelijke en lokale ontwikkelingen en beleidskaders worden de komende jaren de volgende visie, missie en algemene doelstellingen gehanteerd bij het door de gemeente voorgestane sport- en beweegbeleid.

Visie: Sport en bewegen leveren (al dan niet in preventieve zin) een wezenlijke bijdrage aan het bevorderen van:

1. Maatschappelijke participatie en betrokkenheid.
2. Een actieve, gezonde levensstijl en (behoud van) een goede gezondheid.

Missie: Samen met de partners binnen het sport-, onderwijs- en welzijnsveld biedt de gemeente Gouda haar inwoners de mogelijkheid een leven lang met plezier te sporten en te bewegen. Dit gebeurt door instandhouding en waar nodig en mogelijk versterking van:

1. Adequate en laagdrempelige voorzieningen.
2. Vitale sportorganisaties.

Doelstellingen: Om deze visie en missie te verwezenlijken:

1. Wordt sport en bewegen gestimuleerd onder een zo groot mogelijk deel van de Goudse bevolking en met specifieke activiteiten en programma's voor nader vast te stellen aandachtsgroepen.
2. Wordt gestreefd naar een zo efficiënt en multifunctioneel gebruik van sportieve openbare ruimte en voorzieningen.
3. Worden voorwaarden en faciliteiten gecreëerd waarbinnen Sport • Gouda, verenigingen, maatschappelijke organisaties en individuele inwoners hun eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen en kunnen samenwerken, teneinde gezamenlijk ambities en doelen te verwezenlijken.
4. Wordt periodiek de vitaliteit van de Goudse sportverenigingen getoetst door middel van een uniforme vitaliteitsscan. Op basis van de uitkomsten van deze scan kan advies op maat worden geboden om verenigingen te versterken en de sportparticipatie te vergroten, in het bijzonder die van aandachtsgroepen uit het sociaal domein.

Speerpunten: De komende jaren maakt de gemeente werk van Gouds sport- en beweegbeleid aan de hand van de volgende speerpunten:

1. Sport en bewegen in het sociaal domein.
2. Toekomstbestendig voorzieningenaanbod.
3. Vitale sportverenigingen.
4. Verdere verzakelijking rolverdeling gemeente en Sport • Gouda. Hierbij zal de besluitvorming over een eventuele overdracht van tariefstelling plaatsvinden in relatie tot de vaststelling van de DVO in de gemeenteraad.

Actiepunten algemeen:

De komende jaren maakt de gemeente Gouda werk van de volgende algemene actiepunten:

1. Evalueren nota Sport en Bewegen in Gouda 2022.
2. Jaarlijks informele afstemming met het veld.

De speerpunten worden in het vervolg van dit hoofdstuk uitgewerkt met een vertaling in concrete acties.

4.2 Sport en bewegen in het sociaal domein

De decentralisaties in en de transformatie van het sociaal domein hebben als doel inwoners naar vermogen te laten participeren en zelfredzaam te laten zijn. Zoals eerder in deze nota opgemerkt biedt sport en bewegen kwetsbare inwoners kansen om deel te nemen en zijn sport en sportverenigingen belangrijk voor de sociale binding en de leefbaarheid in Gouda. Van deze krachten wordt de komende jaren meer en beter gebruik gemaakt!¹⁾

Het traditionele sportstimuleringsbeleid is nog te veel gericht op het verhogen van de sportparticipatie in brede zin. De landelijke ervaring leert dat aandachtsgroepen als bijvoorbeeld kinderen met overgewicht, ouderen in een sociaal isolement en mensen met een beperking op deze wijze moeilijk bereikt worden. De komende jaren wordt het stimuleringsbeleid nog meer gericht op het verhogen van de (sport-)participatie en het verbeteren van de zelfredzaamheid van deze en andere aandachtsgroepen. Dit betekent dat volop ingezet blijft worden op projecten als Special Heroes en JOGG, maar dat bijvoorbeeld ook de groep eenzame ouderen bereikt gaat worden met sport- en beweegprogramma's.

Sport en bewegen is gezond. Het verlaagt de kans op aandoeningen, sociaal isolement en sociaal emotionele klachten. De inzet van sport- en beweegprogramma's kan bijvoorbeeld bij ouderen bijdragen aan het veilig en zelfstandig in eigen omgeving kunnen blijven wonen waardoor intramurale zorg niet nodig is of uitgesteld kan worden.

Om gebruik te kunnen maken van de kracht van sport en bewegen in het brede sociaal domein is het cruciaal dat aansluiting gevonden wordt bij de sociale teams (*sportinclusief denken*). Dit is immers het platform waar op gebiedsniveau (Noord, Oost en West) behoeften en aanbod aan elkaar gekoppeld worden. Door de huidige sportstimuleringsbudgetten op gebiedsniveau in te zetten en sportbuurtwerkers en combinatiefunctionarissen te verbinden met de sociale teams wordt bereikt dat sport en bewegen de komende jaren gaat bijdragen aan de gezondheid, zelfredzaamheid en sociale kracht van aandachtsgroepen. Op basis van deze ambitie wordt bepaald in welke omvang de het Sportimpulsfonds de komende jaren verder tot ontwikkeling wordt gebracht.

Door mensen aan te spreken op de eigen kracht en algemene voorzieningen (preventief) in te zetten kan het beroep dat gedaan wordt op (zwaardere) zorg worden beperkt (*de trap van zorg*). Wanneer de inzet van sport en bewegen hierin succesvol is, is de verwachting dat op termijn en in aanvulling op de sportstimuleringsbudgetten ook vanuit het sociaal domein gelden beschikbaar komen voor een verdere intensivering van deze inzet (*vliegwieleffect*). Daarvoor is het noodzakelijk dat de effecten van

Sport en bewegen kan door het preventieve aspect leiden tot een kostenbesparing. Bijvoorbeeld door sport en bewegen in te zetten bij arbeidsre-integratie of als middel om ziekte te voorkomen. Het idee is dat de maatschappelijke effecten (baten) van de inzet van sport en bewegen ruimschoots opwegen tegen de kosten.

1) In de kaders in deze paragraaf en later in dit hoofdstuk worden voorbeelden gegeven van de kracht van sport en bewegen in het sociaal domein (bron: Nederlands Instituut voor Sport & Bewegen).

sport en bewegen worden gemonitord en causale verbanden worden gelegd tussen de inzet van sport en bewegen en de beoogde maatschappelijke doelen²⁾.

Acties:

Voor de aansluiting van sport en bewegen op het sociaal domein worden de volgende acties ondernomen:

1. Het Platform Bewegen en Sportstimulering stelt in samenspraak met Sport • Gouda een plan van aanpak op voor de wijze waarop de verbinding tussen sport, bewegen en het sociaal domein wordt gelegd.
2. Als primair verantwoordelijke voor het aanhaken van sport en bewegen in het sociaal domein worden de sportcoaches en combinatiefunctionarissen van Sport • Gouda verbonden met de sociale teams (ontwikkelen van 'sportinclusief denken'). De voortgang van dit proces wordt besproken in het periodiek overleg tussen de gemeente en Sport • Gouda.
3. In de sociale teams en met inachtneming van gebiedsanalyses en buurtscans worden aandachtsgroepen geïnventariseerd en geanalyseerd en worden vraaggerichte, innovatieve sport- en beweegarrangementen aangeboden (inspelend en gebruik makend van landelijke projecten als Special Heroes en JOGG en aansluitend bij de arrangementenwaaier, zoals opgenomen in de notitie Monitor Maatwerkarrangementen Coöperatie VGZ-Gemeenten).

4. Bij de uitvoering worden zoveel mogelijk verenigingen betrokken, ondersteund door de medewerkers van Sport • Gouda en het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP). Naast de sociale teams worden ook de wijkteams betrokken bij de uitvoering van de plannen om zo een nauwe samenwerking en krachtenbundeling tussen de verschillende partijen in de wijken te bewerkstelligen.
5. In eerste instantie worden de huidige sportstimuleringsbudgetten en het Sportimpulsfonds ingezet. Als op basis van evaluatie en monitoring blijkt dat de inzet van sport en bewegen succesvol is, wordt onderzocht of vanuit het sociaal domein budget beschikbaar kan worden gesteld voor intensivering van de inzet (*vliegwieleffect*).

4.3 Toekomstbestendig voorzieningenaanbod

Zeker met de ingebruikname van enkele nieuwe accommodaties kent Gouda op sportgebied een goede basisinfrastructuur met, verspreid over de gemeente en goed aansluitend op de vraag van de inwoners, een gevarieerd en kwalitatief goed aanbod van binnen- en buitensportaccommodaties en een hedendaagse zwemvoorziening. Een groot deel van de inwoners weet, georganiseerd of niet georganiseerd, de weg naar deze voorzieningen goed te vinden. Een ander deel heeft een voorkeur voor andersoortige voorzieningen, variërend van fietsen, wandelen en rennen in de openbare ruimte tot een lidmaatschap bij het fitnesscentrum.

2) Op landelijk en lokaal niveau wordt (wetenschappelijk) werk gemaakt van onderzoek naar de maatschappelijke effecten van sport en bewegen. Het is van belang dat kennis hieromtrent door Sport • Gouda en haar partners in het sociaal domein wordt opgedaan en wordt benut om ook in Gouda tot weloverwogen keuzes te komen.

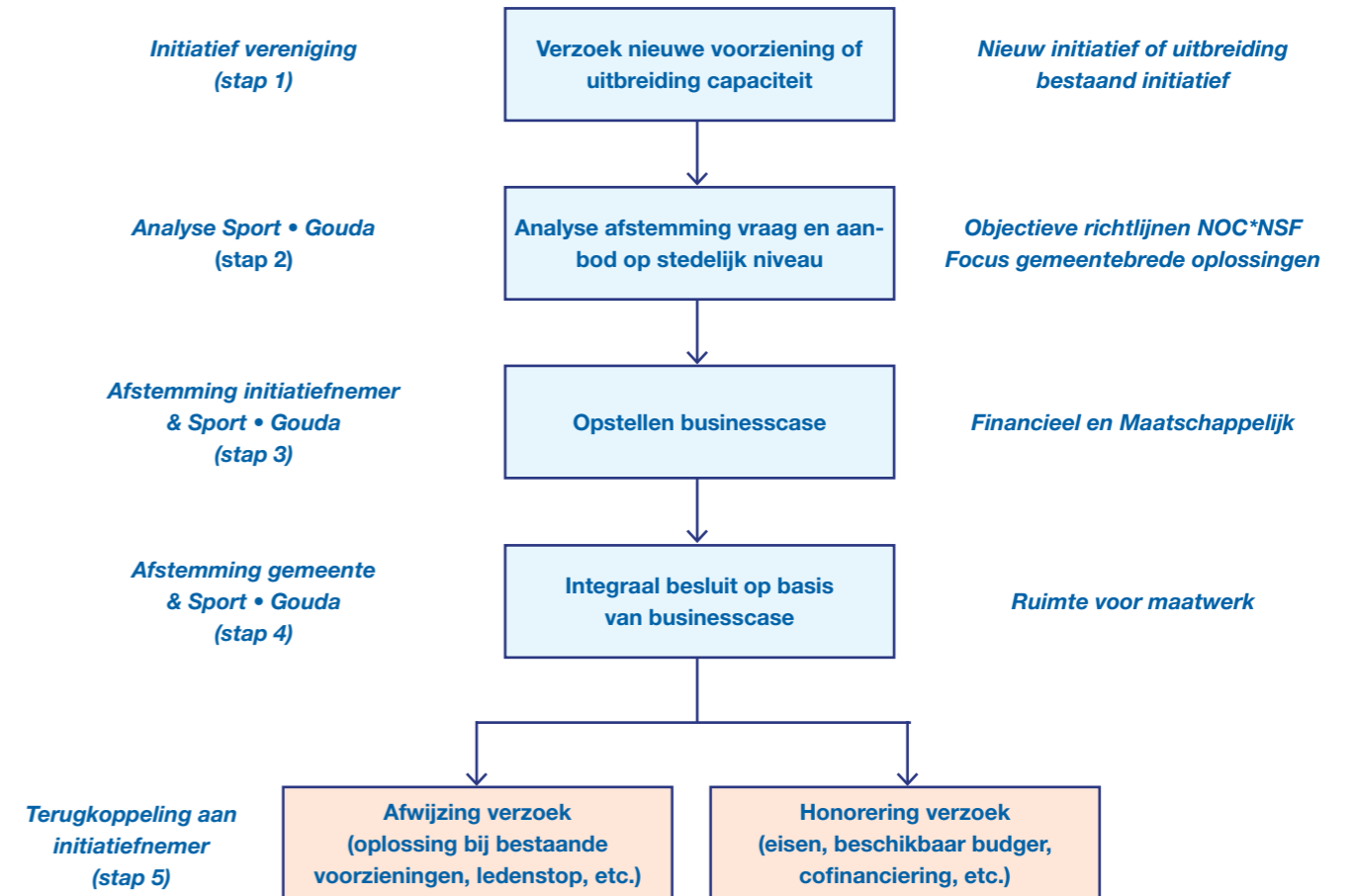
Sport en bewegen bij kinderen draagt bij aan de fysieke en mentale ontwikkeling van kinderen en heeft een grote pedagogische waarde. Bij jeugd kan sport en bewegen onderdeel zijn van een behandelplan binnen de jeugdhulpverlening en ingezet worden op lokale trap- en speelveldjes om overlast van (hang)jongeren tegen te gaan.

Naast een zo efficiënt mogelijk gebruik van het bestaande voorzieningenaanbod is het ook wenselijk dat jeugd, maar ook senioren en andere buurtbewoners die in hun directe woonomgeving willen sporten en bewegen, zoveel mogelijk terecht kunnen bij openbare sport- en speelvoorzieningen of gebruik kunnen maken van een uitnodigende, sportief ingerichte openbare ruimte. Dit verleidt om ook buiten verenigingsverband te sporten en te bewegen en vergroot de aantrekkelijkheid van de leefomgeving. Daar waar zich mogelijkheden voordoen wordt de komende jaren ingezet op sportiever gebruik van de openbare ruimte en van bestaande voorzieningen. Daarbij geldt het 'door en voor-principe'. Projecten en activiteiten worden zoveel mogelijk met medewerking van inwoners georganiseerd. Deze vraaggerichte manier van werken verhoogt het draagvlak en het zelforganiserend vermogen. Voor een toekomstbestendig aanbod van sportvoorzieningen is het zaak om aan de hand van (NOC*NSF) normen en richtlijnen als leidraad inzicht

te krijgen in (ontwikkelingen in) de afstemming van vraag en aanbod en de eventuele knelpunten hierin. Als op gemeentelijk niveau of op accommodatieniveau sprake is van over- of ondercapaciteit dan betekent dit dat gezocht moet worden naar het oplossen van dergelijke inefficiënties. Dit kan in geval van overcapaciteit bijvoorbeeld door het buiten gebruik stellen van (delen van) accommodaties of door betere samenwerking tussen gebruikers van accommodaties. Bij gebleken ondercapaciteit op accommodatieniveau wordt vanuit gemeente breed perspectief gezocht naar oplossingen binnen het bestaande voorzieningenaanbod.

Als er, aanvullend op het bestaande aanbod, initiatieven van sportverenigingen zijn (al dan niet ondersteund door een sportbond en/of andere particuliere organisaties) om te investeren in nieuwe voorzieningen en voor zover het niet om een commerciële ontwikkeling gaat, dan is Sport • Gouda de aangewezen partner om met deze initiatiefnemers de haalbaarheid vast te stellen. Op basis van een financieel en maatschappelijk onderbouwde businesscase zal de gemeente haar standpunt bepalen ten aanzien van een dergelijk initiatief.

In het volgende schema is nog eens stapsgewijs uiteengezet hoe om wordt gegaan met dergelijke initiatieven met betrekking tot nieuwe of uitbreiding van bestaande voorzieningen.

Het onderhoud en de instandhouding van sportvoorzieningen vraagt om een gestructureerde aanpak waarbij actuele en complete onderhoudsplannen richting geven aan de benodigde budgetten. In de uitvoering van onderhoud en instandhouding moet vervolgens maatwerk en flexibiliteit mogelijk zijn als dit leidt tot optimalisatie van voorzieningen (in kwaliteit of in kwantiteit).

Met betrekking tot het eigendom van de voorzieningen streeft de gemeente naar een zo eenduidig mogelijke situatie. Dit betekent dat de gemeente in beginsel als eigenaar optreedt van de voorzieningen zoals in paragraaf 2.2 van deze nota genoemd. Uitzondering vormen de opstallen op de sportparken die in beginsel eigendom zijn van de verenigingen.

Als gevolg van de bestaande *kleedkamerregeling* (de gemeente investeert en verhuurt kostendekkend aan de desbetreffende vereniging) is ten aanzien van een deel van het kleedkamerbestand een minder eenduidige situatie met betrekking tot het eigendom van deze opstallen ontstaan. Met het oog op de complexe eigendomsconstructie (vereniging van eigenaren) en ongewenste financiële effecten³⁾ wordt de huidige regeling beëindigd. Bij investeringen in kleedkamers kunnen verenigingen gebruik maken van een gemeentegarantie bij het afsluiten van leningen.

In het vervolg van deze paragraaf wordt beschreven dat toekomstbestendige voorzieningen ook toegankelijke, duurzame en sociaal veilige voorzieningen zijn.

3) Door de gemeente worden geen eigenaarslasten (OZB, verzekeringspremie) doorberekend aan de huurder. Verder is de intern gehanteerde rekenrente hoger dan de huidige marktrente, resulterend in een hogere door te belasten kostendekkende huur. Tot slot staat de mogelijkheid om de BTW te verrekenen onder druk als gevolg van de wijzigingen in het Sportbesluit.

Toegankelijkheid

Sinds 14 juli 2016 geldt het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Het doel van dit verdrag is dat de positie van mensen met een beperking verbetert. In relatie hiermee is op 1 januari 2017 het artikel 2a van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte in werking getreden. Dit artikel bepaalt dat aanbieders van goederen en diensten geleidelijk aan zorg moeten dragen voor de algemene toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Ook de gemeente Gouda stelt zich op het uitgangspunt dat de bereikbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijk vastgoed met een publieksfunctie (waaronder sportvoorzieningen) mogelijk is voor zelfstandig gebruik door mensen met een beperking. Daar waar mogelijk en in aansluiting op de wensen en behoeften van mensen met een beperking zoekt Sport • Gouda samen met verenigingen naar mogelijkheden om de sportvoorzieningen voor iedereen bereikbaar en toegankelijk te houden. Bij grootschalige (ver)bouwplannen wordt advies ingewonnen bij de Goudse Adviesraad voor mensen met een Beperking.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijk thema in deze nota en neemt een belangrijke plaats in binnen de bedrijfsvoering van Sport • Gouda. Het Activiteitenbesluit Milieubeheer is leidend bij het verduurzamen van de sportvoorzieningen. Dit besluit stelt algemene regels voor bedrijven (zoals Sport • Gouda) die onder de Wet Milieubeheer vallen en bepaalt onder meer dat alle energiebesparende maatregelen getroffen moeten worden met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Sport • Gouda zal de komende jaren verder werk maken van het verduurzamen

van de voorzieningen (denk bijvoorbeeld aan het gebruik van groene stroom en het toepassen van zonnecollectoren) en kan ook als vraagbaak voor verenigingen fungeren als het gaat om subsidieregelingen (bijvoorbeeld de regeling Energiebesparing en duurzame energie sportaccommodaties).

Bij nieuwbouw, renovaties en vervangingen van installaties en inrichtingen worden, op basis van milieudoelstellingen en een gedegen kosten-baten analyse, weloverwogen keuzes gemaakt. Sport • Gouda speelt in op nieuwe technische ontwikkelingen, die bijdragen aan een meer duurzame samenleving en die gunstig zijn voor het beheer en de exploitatie van de voorzieningen. Bij alle bedrijfsbeslissingen wordt gekeken naar mogelijkheden die bijdragen aan een beperking van de milieubelasting.

Op het gebied van duurzaamheid hanteert Sport • Gouda als doelstelling: het beperken van het energieverbruik en waar mogelijk zo groen mogelijk exploiteren van de verschillende sportvoorzieningen.

Deze doelstelling is door Sport • Gouda vertaald in de volgende drie kernactiviteiten:

- Binnen de gehele organisatie staat duurzaam ondernemen hoog in het vaandel.
- Sportverenigingen worden actief betrokken c.q. ondersteund bij het beperken van het energieverbruik.
- Bij het verbouwen en renoveren van bestaande voorzieningen en het realiseren van nieuwe voorzieningen wordt zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van duurzame materialen.

Het resultaat is tweeledig:

- Sport • Gouda is een flexibele organisatie die voortdurend kennisneemt en waar mogelijk

inspeelt op nieuwe wet- en regelgeving en technologische ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid.

- De sportvoorzieningen voldoen aan de meest actuele gebruikers- en wetgevingseisen en worden hier jaarlijks op gecontroleerd.

Voor het zwembad en de sporthallen is een Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+) subsidie aangevraagd voor het plaatsen van zonnepanelen op de daken van deze voorzieningen. Met deze subsidieregeling stimuleert het ministerie van Economische Zaken de ontwikkeling van duurzame energievoorziening in Nederland.

In het najaar van 2016 is een informatieavond over duurzaamheid georganiseerd voor de sportverenigingen in Gouda. Resultaat is dat de gemeente heeft aangeboden energiescans in en op de sportvoorzieningen uit te voeren, waarvan 10 verenigingen gebruik hebben gemaakt. Op basis van deze energiescans zijn met verenigingen plannen opgesteld waarin wordt aangegeven op welke wijze verenigingen stapsgewijs kunnen verduurzamen. Denk daarbij aan het aanbrengen van zonnepanelen en het uitrusten van de lichtinstallaties met LED-verlichting. Als voorbeeld beschikt CVV De Jodan Boys vanaf januari 2017 over een hoofdveld dat is uitgerust met LED-verlichting.

Sociale veiligheid

Toekomstbestendige voorzieningen beschikken over veilige clubgebouwen die niet alleen fysiek aan de wetten en regels voldoen, maar ook een sociaal veilige omgeving bieden. Ook de komende jaren wordt specifieke aandacht gegeven aan de gezonde sportkantine. In het convenant Alcohol en Sport 2014-2017 is tussen de gemeente en verenigingen een akkoord gesloten over het voorkomen van ongewenst alcoholgebruik in sportkantines. Verder worden verenigingen in het kader van JOGG ook de komende jaren door Sport • Gouda gestimuleerd ten aanzien van de rest van het assortiment aan te sluiten bij de trend van de gezonde sportkantine.

Acties:

Voor een toekomstbestendig voorzieningenaanbod worden de volgende acties ondernomen:

1. Inventarisatie van de mogelijkheden en behoefte aan gebruik van de openbare ruimte in de wijken ten behoeve van activiteiten als fietsen, wandelen, hardlopen, nordic walking en skeeleren.
2. Uitvoeren van een geobjectiveerde analyse van het gebruik c.q. de bezettingsgraad en de onderhoudssituatie van de sportaccommodaties en het vaststellen van eventuele knelpunten hierin (omvang financiële opgave in relatie tot de beschikbare onderhoudsbudgetten).
3. Vaststellen van het meerjarenperspectief voor instandhouding/renovatie, sluiting en (vervangende) nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties.
4. Verdere verduurzaming van de voorzieningen met oog voor het economisch rendement en waar mogelijk gebruik makend van subsidie-mogelijkheden.

4.4 Vitale sportverenigingen

De verenigingssport is van onschatbare waarde. Mensen ontmoeten elkaar bij de vereniging, organiseren en begeleiden er samen activiteiten en de jeugd ontwikkelt er sociale en sportieve vaardigheden. Hoewel de meeste Goudse sportverenigingen er in algemene zin goed op staan, hebben andere verenigingen het de afgelopen jaren moeilijker gekregen. Het bestuurs- en organisatiewerk wordt complexer en veeleisender en veel taken rusten op (te) weinig schouders. Bij sommige verenigingen kan dit leiden tot aantasting van hun vitaliteit: ze hebben financiële en organisatorische problemen en/of kunnen niet voldoen aan de steeds hogere eisen die worden gesteld door zowel overheid als sporters zelf.

Zowel de gemeente als verenigingen onderkennen steeds meer het belang van sterke, vitale verenigingen. De vitale sportvereniging is een vereniging met een krachtig bestuur die vanuit haar eigen verantwoordelijkheid, realistisch en toekomstgericht, activiteiten ontplooit voor zowel haar leden als haar omgeving en daarmee in staat is haar sportieve en maatschappelijke rol te vervullen. De vitale sportvereniging is in staat verbindingen te maken tussen professionalisering, commercialisering, schaalvergroting en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Maar: de vitale sportvereniging is ook een keuze. Het is aan verenigingen zelf om ambities te formuleren en na te leven. Het staat verenigingen vrij om hun maatschappelijke rol beperkt of ruim te definiëren.

Om het potentieel aan Goudse vrijwilligers goed te benutten is het zaak dat sportverenigingen de weg naar het VIP beter gaan vinden. Daar waar nodig levert Sport • Gouda haar bijdrage om sportverenigingen de weg te wijzen en het VIP te ondersteunen bij het optimaliseren van het vrijwilligerswerk in de sport- en beweegsector. In de nieuwe Vrijwilligersnota wordt verder uitgewerkt hoe het potentieel aan Goudse vrijwilligers (nog) beter ontsloten kan worden voor de sportverenigingen en op welke wijze potentiële vrijwilligers beter kunnen worden toegereust voor de omgang met aandachtsgroepen op het gebied van sport en bewegen.

Door Sport • Gouda geleverde verenigingsondersteuning zal zich de komende jaren meer richten op het ontwikkelen en versterken van vitale verenigingen waarbij samenwerkingsverbanden of fusies

Verbinding met het sociaal domein heeft voor de sport- en beweegsector zelf ook grote voordelen. Het biedt een voedingsbodem voor de continuïteit van de sportvereniging, onder andere door aanwas van nieuwe leden (sportend of als vrijwilliger actief) uit nieuwe doelgroepen.

tussen verenigingen worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Samenwerking kan plaatsvinden op sportief vlak maar zeker ook op organisatorisch en materieel vlak. Door sommige verenigingen wordt al samengewerkt op het gebied van inkoop horeca. Verenigingen worden gestimuleerd te onderzoeken wat de mogelijkheden c.q. voordelen zijn van het verder uitbouwen van deze samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van inkoop energie, sportmaterialen, onderhoud en beveiliging.

Ten aanzien van het thema belangenbehartiging is het aan de verenigingen zelf te bepalen op welke wijze zij dit organiseren en welke rol de Vereniging van Goudse Sportorganisaties daarin speelt. Op het gebied van kennisuitwisseling speelt Sport • Gouda een faciliterende rol. Bilateraal als het gaat om het ondersteunen en adviseren van individuele verenigingen, maar ook in breed georganiseerd verband als het gaat om het bij elkaar brengen van verenigingen ten behoeve van het leggen van contacten en het delen van kennis.

Acties:

Voor het vitaliseren van de Goudse sportverenigingen worden door Sport • Gouda de volgende acties ondernomen:

1. De vitaliteit van de Goudse sportverenigingen wordt periodiek getoetst door middel van een uniforme vitaliteitsscan. De uitkomsten van deze scan worden gebuikt voor adviezen op maat om

verenigingen te versterken en de sportparticipatie, in het bijzonder die van aandachtsgroepen, te vergroten.

2. Door inzet van verenigingsondersteuning, het Vrijwilligers Informatie Punt, combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches worden sportverenigingen intern versterkt en wordt naar mogelijkheden gezocht om de druk op het vrijwillig kader te verlichten.⁴⁾
3. Vitale sportverenigingen worden uitgedaagd om samen en in relatie tot het sociaal domein een bijdrage te leveren aan bredere maatschappelijke doelen (creëren van win-win situaties).
4. Met name op de buitensportaccommodaties wordt gezocht naar mogelijkheden van verdergaande samenwerking en multifunctioneel gebruik van velden/terreinen en clubgebouwen (*buurthuis van de toekomst*).⁵⁾
5. Faciliteren van zowel individuele verenigingen als de gezamenlijke Goudse verenigingen op het gebied van kennisuitwisseling.

4.5 Rolverdeling gemeente en Sport • Gouda

Met de oprichting in 2007 van Sport • Gouda is gekozen voor het op afstand zetten van het beheer en de exploitatie van de Goudse sportvoorzieningen en sportstimuleringsactiviteiten. Dit past binnen de rol van regiegemeente maar stelt ook eisen aan de rol van de gemeente als opdrachtgever. Nu op 1 januari 2017 de eerste termijn afloopt en een nieuwe concessie moet worden gesloten is het zaak de relatie met Sport • Gouda te evalueren en, in de vorm van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst, tot passende afspraken te komen voor de komende jaren.

Nog meer dan nu het geval is moet Sport • Gouda zich ontwikkelen tot maatschappelijk partner die

Sport en bewegen kan mensen letterlijk bewegen naar werk. Werkzoekenden kunnen door het lidmaatschap van een sportvereniging of het doen van vrijwilligerswerk in de sport allerlei vaardigheden aanleren. Dat helpt hen bij in hun zoektocht naar een baan. Ook is de sportvereniging een vindplaats voor stages en ervaringsplaatsen, bij de vereniging zelf of via het netwerk van de verenigingsleden.

niet alleen verantwoordelijk is voor het op effectieve en efficiënte wijze beheren, onderhouden en exploiteren van de sportvoorzieningen, maar die ook zorgdraagt voor een geïntegreerde rol van sport en bewegen in het sociaal domein en bijdraagt aan een gezond en vitaal sportverenigingsklimaat. Als netwerkorganisatie onderhoudt Sport • Gouda al contacten met niet alleen de gemeente en verenigingen, maar ook met partners als (brede) scholen, stichting Kwadraad, stichting JONG, de GGD en de sociale teams. Deze contacten worden de komende jaren verder geïntensiveerd en waar nodig geïnstitutionaliseerd, bijvoorbeeld door buurtsportcoaches te koppelen aan de sociale teams.

Sport • Gouda is op het gebied van sport en bewegen het centrale aanspreekpunt, zowel voor individuele als voor georganiseerde klanten waaronder verenigingen (loketfunctie). Door zich nog meer te richten op het leggen van verbanden met partners (sport, welzijn en onderwijs) en door het gestructureerd ontwikkelen, monitoren en evalueren van vraaggerichte projecten voor achterstandsgroepen kan Sport • Gouda zich de komende jaren ontwikkelen tot Kennis en Competentie Centrum op het gebied van sport en bewegen in het sociaal domein, toekomstbestendige sportvoorzieningen en vitale

- 4) Sport • Gouda is samen met de KNVB een pilotproject bij voetbalverenigingen gestart. Door versterking van de bestuurskracht en de continuïteit kunnen verenigingen het predicaat 'vitale sportvereniging' verdienen. Bij gebleken succes van dit project kan deze aanpak verbreed worden naar andere (sport) verenigingen.
- 5) Momenteel geldt voor de buitensportaccommodaties de bestemming sport. Door deze bestemming te veranderen door maatschappelijk ontstaan meer mogelijkheden om deze voorzieningen breder (lees: multifunctioneler) in te zetten. De Algemeen Plaatselijke Verordening, de Drank- en Horecawet en het model bestuursreglement 'Alcohol in sportkantines' geven de kaders aan voor de exploitatie van clubgebouwen. In de bestaande situatie kan maximaal 12 keer per jaar met een maximum van 2 keer per maand ontheffing worden verleend als bedoeld in de artikel 4 van de Drank- en Horecawet voor een schenktijd tot uiterlijk 01.30 uur.

sportverenigingen. Door gebruik te maken van (virtuele) netwerken fungeert het Centrum als platform voor kennisverwerving en –deling voor zowel Sport • Gouda, als voor verenigingen, andere betrokken organisaties en individuele sporters en bewegers. Om al deze ambities waar te maken dient Sport • Gouda te beschikken over een sterk en herkenbaar profiel met een goed functionerende backoffice.

Aansluitend bij de statuten en visie van Sport • Gouda houdt het werkgebied niet op bij de stadsgrenzen, maar kunnen producten en diensten ook in regionaal samenwerkingsverband worden aangeboden.

Acties:

Voor het verder aanscherpen van de rolverdeling tussen de gemeente en Sport • Gouda worden de volgende acties ondernomen:

1. Uitvoeren van een gezamenlijke onderzoeksopdracht met als doel te komen tot een organisatie ontwikkelvoorstel, gericht op het nieuwe takenpakket van Sport • Gouda en voorzien van duidelijke financiële kaders passend bij de bestuursopdracht.

2. Verdere verzakelijking van en transparantie in de verhouding tussen de gemeente en Sport • Gouda op het gebied van:
 - a. Financiële en budgettaire afspraken (waaronder overdracht vervangingskredieten sportvelden en bevoegdheid tot het vaststellen van tarieven binnen de door de gemeente gestelde kaders).
 - b. Planning & control.
 - c. Governance directie, Raad van Commissarissen en aandeelhouder.
3. Opstellen van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst met concrete prestatieafspraken aangaande:
 - a. Het beheer, het onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties.
 - b. De bijdrage van sport en bewegen in het sociaal domein.
 - c. De samenwerking met en het vitaliseren van sportverenigingen.
 - d. De doorontwikkeling van de rolverdeling tussen de gemeente en Sport • Gouda. Hierbij zal de besluitvorming over een eventuele overdracht van tariefstelling plaatsvinden in relatie tot de vaststelling van de DVO in de gemeenteraad.

5 Uitvoeringsagenda 2017-2022

In het volgende overzicht is een fasering (uitvoeringsjaar) aangebracht voor de actiepunten uit het vorige hoofdstuk, is vermeld bij wie het initiatief voor de uitvoering ligt en is aangegeven of sprake is van inzet van middelen (personeel en financieel).

speerpunten en acties		Uitvoeringsjaar					Initiatief	Inzet middelen		
3. Vitale sportverenigingen										
3.1	De vitaliteit van de Goudse sportverenigingen wordt periodiek getoetst door middel van een uniforme vitaliteitsscan. De uitkomsten van deze scan worden gebruikt voor adviezen op maat om verenigingen te versterken en de sportparticipatie, in het bijzonder die van aandachtsgroepen, te vergroten.	x						x	x	
3.2	Door inzet van verenigingsondersteuning, het Vrijwilligers Informatie Punt, combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches worden sportverenigingen intern versterkt en wordt naar mogelijkheden gezocht om de druk op het vrijwillig kader te verlichten.	x	x	x	x	x		x	x	
3.3	Vitale sportverenigingen worden uitgedaagd om samen en in relatie tot het sociaal domein een bijdrage te leveren aan bredere maatschappelijke doelen (creëren van win-win situaties).	x	x	x	x	x		x	x	
3.4	Met name op de buitensportaccommodaties wordt gezocht naar mogelijkheden van verdergaande samenwerking en multifunctioneel gebruik van velden/terreinen en clubgebouwen (buurthuis van de toekomst).	x	x				x		x	
3.5	Faciliteren van zowel individuele verenigingen als de gezamenlijke Goudse verenigingen op het gebied van kennisuitwisseling.	x	x	x	x	x		x	x	
4. Rolverdeling gemeenten en Sport • Gouda										
4.1	Uitvoeren van een gezamenlijke onderzoeksopdracht met als doel te komen tot een organisatie ontwikkelvoorstel, gericht op het nieuwe takenpakket van Sport • Gouda en voorzien van duidelijke financiële kaders passend bij de bestuursopdracht.	x								
4.2	Verdere verzakelijking van en transparantie in de verhouding tussen de gemeente en Sport • Gouda op het gebied van: <ol style="list-style-type: none"> a. Financiële en budgettaire afspraken (waaronder overdracht vervangingskredieten sportvelden en bevoegdheid tot vaststellen tarieven binnen de door de gemeente gestelde kaders). b. Planning & control. c. Governance directie, Raad van Commissarissen en aandeelhouder. 	x	x	x	x	x	x	x	x	
4.3	Opstellen van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst met concrete prestatieafspraken aangaande: <ol style="list-style-type: none"> a. Het beheer, het onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties. b. De bijdrage van sport en bewegen in het sociaal domein. c. De samenwerking met en het vitaliseren van sportverenigingen. d. De doorontwikkeling van de rolverdeling tussen de gemeente en Sport • Gouda. Hierbij zal de besluitvorming over een eventuele overdracht van tariefstelling plaatsvinden in relatie tot de vaststelling van de DVO in de gemeenteraad. 	x					x	x	x	
5. Evaluatie										
5.1	Evaluatie nota Sport en Bewegen in Gouda 2022						x	x	x	x
5.2	Jaarlijks informele afstemming met het veld	x	x	x	x	x		x		

colofon

uitgave: gemeente Gouda

foto's: Pim Mul, John van Meeteren, Astrid den Haan

druk: Mediacenter Rotterdam

Dit rapport is gedrukt op papier afkomstig uit verantwoord beheerde bossen.

© gemeente Gouda, juli 2017